

Gezondheidswinst met uitkomst in stal

In de vleeskuikenhouderij zijn er in de eerste levensdagen veel stressmomenten. De antibioticumcijfers laten zien dat het gebruik in die periode hoog is, wat vertelt dat daar mogelijk veel gezondheidswinst te behalen is. Er zijn uitkomstsystemen op de markt gekomen, waarbij stress direct na het uitkomen beter ondervangen wordt.

MARJAN LENEMAN

Om kuikens gezond te houden is een goede afweer nodig. Temperatuur, luchtvochtigheid, licht, eten en drinken én voorkomen van stress spelen daarin de hoofdrollen. Omdat in een broedmachine de eieren verspreid over twee dagen uitkomen, wachten de eerst uitgekomen kuikens twee dagen in een niet optimale omgeving, zonder eten en drinken, wat stressvol is. Daarna gaan ze op transport van broederij naar vleespluimveebedrijf, wat ook veel stress geeft, en komen ze terecht in een immense onbeschutte ruimte. Een kuiken kan enkele dagen op de dooierzak leven en krijgt daarmee tijd om te leren eten. De meeste eendagskuikens zijn eenmaal in de stal al ver door hun reserve heen en moeten nog beginnen met leren eten. Bovendien wordt de dooierzakrest sneller opgenomen na opname van voer en water, wat de kans op dooierzakontsteking – een belangrijke reden voor antibioticumgebruik in de eerste levensweek – sterk doet afnemen. Daarnaast hebben de eendagskuikens vaak meer dorst dan honger en drinken ze voor-

dat ze eten. De darmwand is tot de eerste maaltijd nog open. Als ze water – dat niet steriel is – drinken, passeren ziektekiemen gemakkelijker de darmwand mee het lichaam in. Dit is niet gunstig voor de afweer en wordt in verband gebracht met verteringsstoornissen en kreupelheid (enterococcen-infecties) later in de ronde.

Welzijn en goede resultaten

Sinds een aantal jaren zijn er vleespluimveebedrijven in Nederland die de problemen proberen te ondervangen door de kuikens in de stal te laten uitkomen. De Patiostal, het X-Treck-systeem en Home Hatching zijn het bekendst. Dierenartsen Pim Eshuis en Sible Westendorp (DAMB, Dierenartsen Midden Brabant), Marcel Wiering (Van Duin tot Dijk Dierenartsen (NH)) en Jan Thijs Nijland (DAP Ysselsteyn) begeleiden bedrijven die met deze systemen werken. Zij zien snelle rondes (7 à 8 per jaar) en een veel lager antibioticagebruik. Wiering, die drie patiostallen begeleidt: “De resultaten zijn feitelijk hoger. De stal is binnen zes uur op temperatuur en de ventilatie is accurater. De kuikens eten direct en er wordt een voederconversie van zelfs een keer 1,13 bereikt. Door de lage voederconversie en het lage energieverbruik is de ecologische voetafdruk aanmerkelijk kleiner.” Westendorp: “Omdat de patiostal uit zes leeflagen bestaat, houd je ondanks behoud van vloeroppervlak voor de kippen veel meer dieren per stal-

oppervlak, terwijl verwarming om stalvolume gaat, ongeacht het aantal dieren.” Wiering en Westendorp hebben allebei de indruk dat de dieren zich meer op hun gemak voelen in een patiostal. “De kip is

De systemen op een rij

X-Treck

Bij het X-Treck-systeem worden na voorverwarming de rekken met eieren in een reguliere stal boven het vloeroppervlak geplaatst. De kuikens vallen uit het rek op een band en gaan de stal in op zoek naar voer. De rekken kunnen na uitkomst uit de stal genomen of opgelieerd worden.

Home Hatching

Het Home Hatching-systeem werkt volgens dezelfde principes als het X-Treck-systeem, maar maakt gebruik van infraroodverwarming.

Patiostal

De Patiostal is een technologisch hoogwaardig systeem met zes stellingen van zes verdiepingen en een bijbehorend ventilatiesysteem dat per stelling en etage zorgt voor een constant klimaat. De vloer is een kunststof band van 2,5 meter breed en 100 meter lang op rollers, waardoor de kuikens en de bodembedekking afgevoerd kunnen worden zonder dat er mensen in de hokken gaan.

De Patiostal: de vloer is een kunststof band op rollers, waardoor de kuikens en de bodembedekking afgevoerd kunnen worden zonder dat er mensen in de hokken gaan.

FOTO: VENCOMATIC

een bosdier, heeft graag beschutting van boven en is bang voor de open ruimte. In de patiosystemen hebben ze maar 60 cm boven zich en hangen de compartimenten op verschillende hoogten boven de grond, met een doorkijk via een rand van plexiglas of gaas. Omdat ze minder schichtig zijn, groeien ze beter op het voer”, meent Wiering. Alhoewel die beschutting niet geldt voor het X-Treck of het Home Hatching-systeem, zien Eshuis en Nijland ook dat de dieren minder schrikachtig zijn. Vleespluimveehouder Kees Koolen, die op een DAMB-studieavond zijn ervaringen met het X-Treck-systeem deelt: “Zelfs als ik, nadat de kuikens uitgekomen en de schalen verwijderd zijn, met een bladblazer het systeem schoonmaak in de stal, zijn ze onverstoorbaar. Ze zijn onmiddellijk thuis, hebben een goede darmgezondheid, de strooiselkwaliteit blijft goed en er zitten veel minder schommelingen in de voercurve.” Nijland: “Ook op bedrijven die eerst met zelfgemaakte uitkomstrekken beginnen, zie je meer rust, sterkere dieren en een snellere groei.”

Zeer weinig antibiotica

“De dieren lijken minder gevoelig voor ziekte. Ook als er toch iets speelt, zijn ze minder ziek. Het antibioticagebruik vermindert heel drastisch”, neemt Nijland waar. Eshuis: “Problemen met dooierzakresten zien we nauwelijks meer en dat is een belangrijke reden voor antibioticagebruik in de eerste levensweek. Ook verticilliumproblemen zijn zeldzaam. Een eerste onderzoek van de Gezondheidsdienst voor Dieren laat een opmerkelijk verschil in coccidiosedruk zien. Bij staluitkomst is er geen piek rond 4 weken meer, maar neemt de druk langzaam toe, waardoor het afweersysteem van het dier beter kan reageren. Dat betekent een betere strooiselkwaliteit en dus minder voetzoolproblemen.” Eshuis doet een schatting van de medicijnbesparing: “Voor de X-Treck-stallen kan het 1 à 1,5 cent per dier in de kosten schelen.” Wiering zegt over de patiosystemen: “Bijna alle rondes zijn antibioticavrij. Soms zit er een koppel tussen met problemen, die meestal te herleiden zijn naar de moederdieren.” “Omdat de dieren in kolommen met etages gehuis-

vest zijn, zijn ze per compartiment te behandelen. Ook dat scheelt weer antibiotica”, voegt Westendorp toe. Bij de patiosystemen blijven de infectiedruk en stress ook laag tijdens het tussentijds afvoeren van een deel van het koppel. De vloerbanden van het patiosysteem worden als een lopende band naar de uitgang gerold en de dieren hoeven niet gevangen te worden. Er komen geen mensen (en kiemen) de stal in, er zijn geen schommelingen in het stalklimaat en niet alle dieren hoeven te vasten, alleen de dieren die op transport gaan. Wiering voorziet dat de patiosystemen niet louter gezondheidsproblemen ondervangen. De aluminium stellages met daaraan de mechanieken zijn lastig te ontsmetten. “We hebben nog geen coccidiose gezien, maar wel IB. Ook aan het harde groeien zit wel een grens voor wat betreft de gezondheid.” De staluitkomst is geen antwoord op alle problemen. Koolen heeft geen voetzoolproblemen meer, maar ziet nog wel E.coli verderop in de ronde. Nijland brengt in dat als de kwaliteit van de broedeieren niet goed is, en dat kan gebeuren, ook een goed systeem de problemen niet kan afwentelen.

Kosten en baten

Veel veehouders beginnen met een zelfgemaakt systeem in de kleinste stal, breiden dan uit met een tweede stal en maken daarna pas de overstap voor het hele bedrijf. Voor alle systemen geldt een besparing op de aankooprijzen van de eieren en het medicijngebruik, maar de grootste winst zit in de gunstige voederconversie. Pluimveehouder Koolen (X-Treck-systeem) rekent voor dat hij 7,4 rondes per jaar heeft en op een positief saldo van 22,2 cent per dier per jaar uitkomt. De grootste kostenpost zit in extra arbeid. Koolen neemt dat voor lief, want werken tussen gezonde dieren geeft hem arbeidsvreugde. Wiering schat in dat de kosten van een patiosysteem ten opzichte van een reguliere stal ongeveer 50 procent hoger liggen. Het systeem kan dus alleen in grotere eenheden rendabel zijn (megastal), wat op bezwaren kan stuiten bij de vergunningaanvraag.

Bij de X-Treck worden rekken met eieren in de voorverwarmde stal geplaatst.

FOTO: VENCOMATIC